

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัย หรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ จึงกำหนดเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่บ่งชี้อนาคตของชาติ ซึ่งนอกจากเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กทุกๆ ด้าน แล้วยังเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนของเด็ก ทั้งนี้การวางรากฐานของการพัฒนาทุกด้านควรเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพราะการปูพื้นฐานให้เด็กมีความพร้อมนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่เยาว์วัย การจัดการศึกษา การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงควรมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กระดับปฐมวัยทุกคนเจริญเติบโต และเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนั้นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยหากได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลืออย่างถูกวิธี และเป็นไปตามขั้นตอนการพัฒนาเด็กแล้วจะทำให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อม และศักยภาพที่จะพัฒนาต่อไป (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย, 2546, หน้า 26) ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนด พฤติกรรมที่พึงประสงค์ไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี ตัวบ่งชี้ที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีร่างกายแข็งแรง

จากการจัดประสบการณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่กุ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีจำนวน ทั้งหมด 10 คน พบปัญหาเกี่ยวกับการรับประทานผลไม้ จำนวน 7 คน ซึ่งสังเกตเห็น พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงที่จะรับประทานผักและผลไม้ เมื่อเห็น ผักและผลไม้ที่วางอยู่บนจาน ด้านหน้าของตนเอง ก็จะนั่งอยู่เฉยๆ ไม่มีการหยิบหรือจับผลไม้ และจะนำผักที่เหลืออยู่ถาดข้าวไปทิ้ง หากเด็กไม่ได้รับประทานผักและผลไม้ในปริมาณที่ไม่เพียงพอ ย่อมนำไปสู่ปัญหาความบกพร่องของพัฒนาการและปัญหาสุขภาพ ทำให้ร่างกายไม่มีความยืดหยุ่นดี ไม่สามารถกระตุ้นการทำงานของระบบภูมิคุ้มกันด้านทานของร่างกาย ขาดแป้งและน้ำตาล จะทำให้การส่งสัญญาณประสาทลดลง ไม่สามารถเสริมพลังให้กระดูกและฟันได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยไม่เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

จากการศึกษางานวิจัยของ อุบลรัตน์ มูลแก้ว (2547 : หน้า 109) เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ เรื่องผลไม้แสนอร่อย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า มีประสิทธิภาพ

เท่ากับ 86.65/81.33 เพราะทำให้นักเรียนได้พัฒนาความคิด ให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งได้ทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกิจกรรม และข้อตกลงที่วางไว้ จากการใช้นิทานประกอบกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องหนูนิดกับต้นไม้วิเศษ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6626 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.26 และจากการศึกษาวิจัยของ จิตพิสุทธิ สุพิชญ์ (2552 : บทคัดย่อ) เรื่องผลการใช้นิทานเล่มใหญ่ที่มีต่อความรู้ในการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนทานสัมฤทธิ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า นิทานเล่มใหญ่ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์กำหนด คือ 87.47/91.87 ผลการเปรียบเทียบความรู้ในการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ของเด็กปฐมวัยของกลุ่มทดลอง มีความรู้เพิ่มขึ้นมีค่า u เท่ากับ 1.73 คิดเป็นร้อยละ 6.92 กลุ่มควบคุม มีความรู้เพิ่มขึ้น มีค่า u เท่ากับ 1.57 คิดเป็นร้อยละ 6.28 ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อหนังสือนิทานเล่มใหญ่ด้านลักษณะของรูปเล่ม มีความพอใจมากที่สุด ($u = 3.00$) รองลงมาคือภาพประกอบ ตัวหนังสือ เนื้อเรื่อง และสี มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($u = 2.98$) และจากการศึกษางานวิจัยของ ลำเพย เจริญผล (2552 : บทคัดย่อ) เรื่อง สร้างเสริมลักษณะนิสัยการรับประทานอาหาร โดยใช้นิทานประกอบภาพของนักเรียนอนุบาล 1/3 พบว่า จากการสังเกตนักเรียนทั้ง 3 คน ในการใช้วัตรกรรมและสังเกตจากการรับประทานอาหารกลางวัน ปรากฏว่า นักเรียนชอบรับประทานอาหารมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าหนังสือนิทานมีเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริม เพื่อนำมาทดลองการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านการรับประทานอาหารผลไม้ที่มีประโยชน์

จากสถานการณ์ปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ใช้การพัฒนาหนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานอาหารผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัยเพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานอาหาร ผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยและเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยที่สนใจในการพัฒนาพฤติกรรมการรับประทานอาหาร ผักผลไม้ของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

- 1.หนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานอาหาร ผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพ เป็นอย่างไร
2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับประทานอาหารผักและผลไม้ ก่อน – หลัง จากการใช้นิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานอาหารผลไม้ของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ ก่อน – หลัง จากการใช้หนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย

สมมติฐาน

1. หนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพ
2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย หลังจากการใช้หนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัยดีกว่า ก่อนการใช้หนังสือนิทานส่งเสริม พฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาหนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย คือ เรื่อง ผักและผลไม้แสนอร่อย

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

- 2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 คน
- 2.2 เด็กปฐมวัย ห้องเตรียม 1 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่กุ อำเภอสอด จังหวัดตากจำนวน 10 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการใช้หนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย

ตัวแปรตาม

1. ประสิทธิภาพของหนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย
2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ ก่อน – หลัง จากการใช้หนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผลไม้ของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์

1. หนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ หมายถึง หนังสือที่ใช้ประกอบการจัดประสบการณ์ ดังนี้

เรื่อง ผักและผลไม้แสนอร่อย การที่ลิงและกระต่ายชอบรับประทานผักและผลไม้ที่เป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

2. ผลการพัฒนาพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย หมายถึง คะแนนพัฒนาพฤติกรรมการรับประทาน ผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย ได้จากการวัดแบบประเมินพัฒนาพฤติกรรมการรับประทาน ผักและ ผลไม้ของเด็กปฐมวัย ทั้งก่อนและหลังใช้หนังสือนิทานพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย

3. ประสิทธิภาพของหนังสือนิทาน หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับความสอดคล้องขององค์ประกอบของหนังสือนิทานมีความสอดคล้องกันอย่างไรแท้จริง

4. แบบประเมินการส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้

4.1 แบบทดสอบวัดความรู้ หมายถึง การทดสอบความรู้เกี่ยวกับการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย

4.2 แบบสังเกตด้านทักษะ หมายถึง แบบวัดพฤติกรรมด้านทักษะเกี่ยวกับการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย

4.3 แบบสังเกตด้านจิตพิสัย หมายถึง แบบวัดพฤติกรรมการแสดงออกทางด้านสีหน้าท่าทาง และอารมณ์เกี่ยวกับการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. หนังสือนิทานส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย ที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย

2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานผักและผลไม้ของเด็กปฐมวัย